

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2016/2017

Destinace (země, město): Polsko, Krakov

Jméno, příjmení: Jitka Lukášová

Místo působení: Jagellonská univerzita v Krakově, Ústav slovanské filologie, Katedra českého a lužického jazyka, ul. Reymonta 4, 30-059 Krakov, Polsko¹

Počet vyučovaných studentů: 61 (velikost skupin podle ročníků: 26 + 12 + 11 + 6 + 6)

Počet výukových hodin týdně: 18 (devět hodin jazykových cvičení po devadesáti minutách v každém semestru a konzultace; v zimním semestru intenzivní týdenní pobyt se studenty v rozsahu čtyřiceti výukových hodin)

Popis stavu Ústavu slovanské filologie v akademickém roce 2016/2017

Ústav slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej, dále jen IFS) Jagellonské univerzity (dále UJ) si zachoval filologický profil studia i profil absolventa-filologa či překladatele. Bohemistika je na UJ vyučována jako vysokoškolský studijní obor a jazyková cvičení, nazývaná zde „lektorát“, jsou v rámci tohoto studia povinným předmětem.

Zřejmě díky tradici a dobré pověsti místní bohemistiky sto procent našich absolventů nachází v současnosti uplatnění na pracovním trhu v oboru a díky tomu je v Krakově stále poměrně vysoký počet uchazečů o studium v bakalářském studijním programu. Zcela jistě k tomu přispělo i značné úsilí všech vyučujících IFS propagovat Ústav aktivně nejen na Facebooku a webových stránkách, ale i na kulturních akcích.

V bakalářském studijním programu nastala v Krakově nová situace, v prvním ročníku byla po mnoha letech otevřena druhá skupina bohemistů a bude se otevírat i v příštím roce.

¹ Na okraj dodám, že na konci letošního akademického roku se IFS bude opět stěhovat (za dobu mého působení na lektorátu v Krakově je to již potřetí).

V magisterském studijním programu je situace v posledních letech obtížnější, ale i zde jsme letos už v prvním kole přijímacího řízení přesáhli nutné minimum uchazečů k otevření magisterského studia.

V rámci „lektorátu“ jako předmětu byly jako každoročně modifikovány a aktualizovány testy a zkoušky a zpřesňovány náplně předmětů, vstupní požadavky a výstupní znalosti a dovednosti účastníků jednotlivých seminářů.

Charakteristika vyučovaných ročníků

Lektor MŠMT vyučuje na Jagellonské univerzitě ve všech ročnících oborových bohemistů. Studenti přicházejí na univerzitu s nulovou znalostí jazyka, po prvním ročníku bakalářského studia musejí dosáhnout úrovně A2 a v recepci B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR), ve druhém ročníku musejí splňovat kritéria úrovně B1 a B2 podle SERR a ve třetím ročníku úroveň C1 podle SERR. Hodinová dotace je však nižší, než vyžaduje SERR.

V prvních třech ročnících vyučuje lektor společně s kolegou, stálým lektorem IFS, dr. Petrem Jokešem. Vzhledem ke dvěma skupinám studentů přijatým do prvního ročníku bakalářského studia vyučuje jednu hodinu v každé skupině prvního ročníku doktorandka, Mgr. Natalia Palich. Hodinová dotace je v současnosti obvykle rozdělena tak, že dvě třetiny hodin vede lektor MŠMT a jednu třetinu stálý lektor IFS.

Studenti prvního ročníku IFS mají povinnost absolvovat tzv. „Týdenní zimní jazykový pobyt“, tj. intenzivní jazykový kurz zaměřený na rozvoj jazykové kompetence studentů a pomáhající integraci nového studijního kroužku, který v letošním akademickém roce proběhl na konci listopadu v Orawce. Studenti denně absolvují sedm hodin výuky, večer následují společenské akce (společné promítání filmů, společné vaření, zpívání atd.). Tento způsob vedení kurzu klade vysoké nároky na lektory, pro něž je celý pobyt neplaceným nadúvazkem (je třeba předem připravit materiály k výuce téměř třicetihodinového kurzu, zajistit si a přivést technické vybavení, tabule atp.).

V magisterském studijním programu pak vyučuje pouze lektor MŠMT. Skupiny studentů IFS jsou doplňovány zájemci z dalších univerzit, z ekonomických důvodů jsou přijímáni také studenti s nulovou znalostí českého jazyka. Práci v takovéto víceúrovňové skupině lze přirovnat k práci v malotřídní škole, studijní výsledky však musejí být co nejpodobnější výsledkům studentů, již studují obor celých pět let, protože všichni studenti skládají stejné závěrečné zkoušky. Tento druh výuky proto vyžaduje nejen zkušeného vyučujícího, který dobře ovládá oba jazyky a problematiku jejich interference, ale i cílevědomé studenty. Vyučovanou skupinu v prvním ročníku magisterského studia lze proto charakterizovat jako A1–C1 podle SERR.

Ve druhém ročníku magisterského studia si mnoho studentů vybírá individuální studijní plán, protože obvykle už mají stálé zaměstnání. Pro lektora to znamená rozšíření pracovních povinností o zadávání individuálních domácích prací, jejich opravu, individuální konzultaci a komunikaci s jednotlivými studenty (osobně nebo e-mailem, individuální konzultace po Skypu apod.). Toto vše lze ale zajistit jen díky nižšímu počtu studentů v magisterském studiu.

Každoročně se opakuje specifická situace – studenti IFS musejí na konci studia odevzdávat resumé svých

bakalářských a magisterských prací v češtině (1–3 strany u bakalářské práce, kolem 8–10 stran u magisterské práce), s jejichž opravou a stylizací pomáhá lektor. A tak přestože na UJ není lektor akademickým pracovníkem a náplní jeho předmětů je praktické zlepšování jazykových znalostí i řečových dovedností, v daném kontextu je povinen vyučovat jak literárněvědnou, tak lingvistickou terminologii a věnovat pozornost výuce odborného stylu, čehož lze dosáhnout pouze navýšením počtu konzultačních hodin (od května do konce akademického roku v září).

Je rozhodně třeba zdůraznit, že studenti-bohemisté v Krakově jsou motivovaní, o výuku mají zájem, připravují se na ni a v seminářích i při individuálně zadávaných seminárních úkolech dobře pracují a dosahují výborných výsledků – např. příkladem je v letošním roce studentka Anna Mašlanka, která vyhrála letošní Cenu Susanny Roth (stejnou cenu minulý rok vyhrála také naše absolventka, Agata Wróbel).

Výukové materiály

Výukové materiály si musí lektor pro všechny ročníky vytvořit sám. Vzhledem k neexistenci vhodného studijního materiálu určeného polským rodilým mluvčím učícím se česky (kromě interní katedrální elektronické učebnice *Čeština pro Poláky* napsané dr. Jokešem a dr. Malickim ve Wroclawi, která je částečně používána v prvním ročníku bakalářského studia) a vzhledem k omezenému výběru učebnic pro výuku češtiny jako cizího jazyka vhodných pro slovanské mluvčí a nemožnosti používat ve výuce učební materiály určené pro Neslovany, je tato činnost odborně i časově poměrně náročná. Lektor učící polské rodilé mluvčí proto musí – vzhledem k blízkosti vyučovaných jazyků – studovat odbornou polsko-českou literaturu, učit se polsky, hledat shody i odlišnosti mezi oběma jazyky a vycházet při výuce ze specifické typologie studentských chyb.

Dalším důvodem pro tvorbu vlastních výukových materiálů jsou zmíněné víceúrovňové skupiny polských mluvčích v magisterském studijním programu. Samozřejmostí ve všech ročnících je používání multimediálních pomůcek pro češtinu, které zejména pro vysoké úrovně komunikačních kompetencí vyučovaných na IFS v češtině jako cizím jazyce neexistují a jež je třeba vytvořit.

Další aktivity lektora mimo výuku

1. V rámci pravidelné mimovýukové činnosti bych zmínila konzultace věnované jak jazyku, tak kultuře a realitě, které přesahovaly objem běžné práce vysokoškolského vyučujícího (několik pracovních dní v měsíci) a také pravidelné zkoušky bohemistického sboru, které se konaly jedenkrát týdně.
2. Nepravidelná mimovýuková činnost zahrnovala organizační zajištění „Týdne s českou kulturou“ na přelomu listopadu a prosince. V rámci tohoto týdne se konaly:
 - 2.1 vernisáž fotografické výstavy a tříměsíční výstava „Čechy očima studentů“, jejíž přípravy se účastnili studenti všech ročníků bohemistiky, ve spolupráci s Krajskou veřejnou knihovnou v Krakově,
 - 2.2 bohemistické přednášky hostů ze Západočeské univerzity v Plzni (doc. PhDr. Daniel Bína, Ph.D., a PaedDr. Helena Chýlová, Ph.D.),
 - 2.3 ochutnávka tradičních nedělních českých koláčů a vyhlášení soutěže o nejlepší koláč.

3. V lednu 2016 jsem napsala malý grant, který lektorům nabídla Česká ambasáda a díky němuž se snad v polovině listopadu tohoto roku bude konat další výstava.
4. V březnu jsme měli možnost díky pozvání „Klubu pod Sufiksem“ na naší katedře uvítat Mgr. Bc. Víta Bočka, Ph.D., z Masarykovy Univerzity v Brně, který měl dvě přednášky pro odbornou veřejnost.
5. V rámci propagace IFS jsem se zúčastnila:
 - 5.1 Dne otevřených dveří UJ (březen 2016; s kolegyní – slovenskou lektorkou, dr. Adélou Gabříkovou, jsme vedly česko-slovenskou prezentaci),
 - 5.2 Noci jazyků pořádané Centrem pro výuku cizích jazyků (duben 2015; měla jsem prezentaci o češtině v polském jazyce a krátkou ukázkou výuky češtiny pro zájemce),
 - 5.3 Festivalu vědy (květen 2016; na Hlavním náměstí jsme vystupovali se sborem).
6. V dubnu jsem zorganizovala velikonoční soutěž o nejlepší mazanec, kterou jsme s kolegou Jokešem spojili s „workshopem“ pletení pomlázek.
7. V květnu jsem zorganizovala setkání studentů s paní Hanou Machovou, znalkyní v oblasti lesnictví.
8. Na začátku června jsem organizačně zajistila pracovní návštěvu doc. PhDr. Boženy Bednaříkové, Ph.D., z Univerzity Palackého v Olomouci, jež měla pro studenty krakovské bohemistiky přednášku a překladatelský workshop.
9. V červnu jsem také zorganizovala Soutěž ve studentských prezentacích s názvem „Všechno, co jste chtěli vědět o České republice, ale báli jste se na to zeptat“.
10. Jako další pracovní činnost, nesouvisející však s výukou, mohu uvést účast na mezinárodní konferenci pořádané IFS UJ s referátem (říjen 2016 a také účast na překladatelské dílně věnované básním Petra Hrušky (červen 2017) v rámci literárního Festivalu Czesława Miłosze.

Technické zázemí lektorátu

Technické vybavení Katedry českého a lužického jazyka představují dva počítače s přístupem k internetu pro osm členů katedry. Díky vstřícnosti současného vedení IFS nemáme problém s kancelářskými potřebami ani kopírováním a ve vybraných třídách jsou nainstalovány notebooky a dataprojektory. Jsem velmi vděčná DZS za technickou podporu (zapůjčený notebook).

Krakov 31. 7. 2017

Jitka Lukášová